

Наукові перспективи
Видавнича група

ISSN 2786-5274 (Print)
DOI:10.52058/2786-5274-2025-3(43)

*Ми дістось за те, чому
немає чини в усьому світі –
за Батьківщину.*
О. Довженко

Наукові інновації та передові технології

СЕРІЯ "ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ"

СЕРІЯ "ЕКОНОМІКА"

СЕРІЯ "ПРАВО"

СЕРІЯ "ПЕДАГОГІКА"

СЕРІЯ "ПСИХОЛОГІЯ"

№ 3(43) 2025

Всеукраїнська Асамблея докторів наук із державного управління

у рамках роботи Видавничої групи «Наукові перспективи»

«Наукові інновації та передові технології»

*(Серія «Управління та адміністрування», Серія «Право»,
Серія «Економіка», Серія «Психологія», Серія «Педагогіка»)*

Випуск № 3(43) 2025

Київ – 2025

Ukrainian Assembly of Doctors of Sciences in Public Administration

within the work of the Publishing Group «Scientific Perspectives»

«Scientific innovations and advanced technologies»

(Series «Management and administration», Series «Law», Series «Economics», Series «Psychology», Series «Pedagogy»)

Issue № 3(43) 2025

Kyiv – 2025

ISSN 2786-5274 Print
УДК 001.32:1 /3/(477)(02)

DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2025-3\(43\)](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2025-3(43))

**«Наукові інновації та передові технології» (Серія «Управління та адміністрування»,
Серія «Право», Серія «Економіка», Серія «Психологія», Серія «Педагогіка»):
журнал. 2025. № 3(43) 2025. С. 1793.**

Рекомендовано до видавництва Президією громадської наукової організації «Всеукраїнська Асамблея докторів наук з державного управління» (Рішення від 06.03.2025, № 4/3-25)

*Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації:
серія КВ № 24962-14902Р від 13.09.2021 р.*

Журнал видається за наукової підтримки: Інституту філософії та соціології Національної Академії Наук Азербайджану (Баку, Азербайджан), громадської організації «Асоціація науковців України», громадської організації «Християнська академія педагогічних наук України» та громадської організації «Всеукраїнська асоціація педагогів і психологів з духовно-морального виховання».

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 30.11.2021 № 1290 журналу присвоєно категорію "Б" із права

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 01.02.2022 № 89 журналу присвоєно категорію "Б" із педагогіки

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 07.04.2022 № 320 журналу присвоєно категорію "Б" із економіки та державного управління

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 20.06.2023 № 768 журналу присвоєно категорію "Б" зі спеціальностей 073 - менеджмент, 076 - підприємництво та торгівля, 015 - професійна освіта

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 23.08.2023 № 1035 журналу присвоєно категорію "Б" зі спеціальності 053 - психологія

Наукове видання включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus, міжнародної пошукової системи Google Scholar та до міжнародної наукометричної бази даних Research Bible.

Журнал заснований з метою розвитку вітчизняного наукового потенціалу у галузях державного управління, права, економіки, психології, педагогіки та його інтеграції у світовий науковий простір, шляхом оприлюднення результатів наукових досліджень.

Головний редактор:

Романенко Євген Олександрович — доктор наук з державного управління, професор, Заслужений юрист України, полковник Центрального науково-дослідного інституту Збройних Сил України, Президент громадської наукової організації «Всеукраїнська асамблея докторів наук з державного управління» (Київ, Україна)

УДК 378.015.31:81'271]:174

[https://doi.org/10.52058/2786-5274-2025-3\(43\)-1464-1472](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2025-3(43)-1464-1472)

Столяренко Олена Вікторівна доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогіки і освітнього менеджменту, Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, м. Вінниця, тел.: (097) 293-08-68, <https://orcid.org/0000-0002-1899-8089>

Столяренко Оксана Василівна кандидат педагогічних наук, доцент кафедри іноземних мов, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, тел.: (093) 409-94-43, <https://orcid.org/0000-0001-7080-0626>

Московчук Ольга Сергіївна доктор філософії, старший викладач кафедри педагогіки і освітнього менеджменту, Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, м. Вінниця, тел.: (098) 254-12-74, <https://orcid.org/0000-0003-4568-1607>

ФОРМУВАННЯ МОВНОЇ КУЛЬТУРИ ЯК ОСНОВИ ПРОФЕСІЙНОЇ ЕТИКИ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ

Анотація. У статті розглянуто, що мовна культура майбутнього педагога постає як один із ключових компонентів його професіоналізму, який відбиває реалізацію його професійних знань, умінь і навиків у процесі професійно-мовленнєвої взаємодії. Адже, здійснення педагогічної діяльності потребує високого ступеня сформованості мовних знань, умінь і навичок. Висвітлено, що сформованість мовної культури дозволяє здійснювати процес передачі професійно значущої інформації, спрямовувати та коригувати діяльність здобувачів вищої освіти (у тому числі мовленнєву), ефективно виявляти інші особистісні та професійні якості. Зазначено, що сутність мовної культури педагога проявляється у розумінні ключових засобів педагогічного впливу; в умінні планувати зміст процесу спілкування, використовуючи при цьому етичні, мовні, професійні вміння та навички, що сприяють вирішенню поставленого педагогічного завдання; в інтересі до побудови ефективної мовної взаємодії, а не лише досягнення поставленої мети, яка є результатом цієї взаємодії. Представлено, що під формуванням мовної культури педагога розуміється процес вивчення та засвоєння комплексу знань необхідних для успішної мовної діяльності, вміння застосовувати наявні навички відповідно до цілей та завдань спілкування, розвиток навичок педагогічного спілкування, формування комунікативної, соціокультурної та мовної компетенцій, а також постійне підвищення їх рівня. У статті зазначено, що формування мовної культури можливе лише при впровадженні в освітнє середовище комунікативних

ситуацій, що базуються на діалогічних взаєминах між викладачем та здобувачами. Однією з основних форм такого навчання є певна ситуативна діяльність, побудована таким чином, що під час вирішення ситуаційного завдання інтереси, навички та особистий досвід здобувачів вищої освіти виступають таким самим значущим компонентом навчання, що й навчальні знання та вміння.

Ключові слова: мовна культура, професійна етика, заклад вищої освіти, майбутній фахівець.

Stoliarenko Olena Viktorivna Doctor of Pedagogical Sciences, Professor of the department of pedagogy and educational management, Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynsky State Pedagogical University, Vinnytsia, tel.: (097) 293-08-68, <https://orcid.org/0000-0002-1899-8089>

Stoliarenko Oksana Vasylivna Candidate of Pedagogics, Associate Professor at the Department of Foreign Languages Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, tel.: (093) 409-94-43, <https://orcid.org/0000-0001-7080-0626>

Moskovchuk Olha Serhiyivna Doctor of Philosophy, Senior Lecturer of the department of pedagogy and educational management, Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynsky State Pedagogical University, Vinnytsia, <https://orcid.org/0000-0003-4568-1607>

FORMATION OF SPEECH CULTURE AS THE BASIS OF PROFESSIONAL ETHICS OF A FUTURE TEACHER

Abstract. The article considers that the speech culture of a future teacher appears as one of the key components of his professionalism, which reflects the implementation of his professional knowledge, skills and abilities in the process of professional speech interaction. After all, the implementation of pedagogical activity requires a high degree of formation of language knowledge, skills and abilities. It is highlighted that the formation of speech culture allows the process of transmitting professionally significant information, to direct and correct the activities of higher education applicants (including speech), to effectively reveal other personal and professional qualities. It is noted that the essence of the teacher's speech culture is manifested in understanding its role as one of the key means of pedagogical influence; in the ability to plan the content of the communication process, using ethical, language, professional skills and abilities that contribute to solving the pedagogical task; in the interest of building effective language interaction, and not only achieving the goal that is the result of this interaction. It is presented that the formation of a teacher's language culture is understood as the process of studying and mastering the complex of knowledge necessary for successful language activity, the ability to apply existing skills in accordance with the goals and objectives of communication, the development

of pedagogical communication skills, the formation of communicative, sociocultural and linguistic competences, as well as the constant improvement of their level. The article states that the formation of language culture is possible only when communicative situations are introduced into the educational environment, which are based on dialogical relationships between the teacher and students. One of the main forms of such training is a certain situational activity, built in such a way that when solving a situational task, the interests, skills and personal experience of higher education students act as an equally significant component of training as educational knowledge and skills.

Keywords: speech culture, professional ethics, higher education institution, future specialist.

Постановка проблеми. Освіта зазнає сьогодні істотних змін, метою яких є створення єдиного освітнього простору, де визначальна роль відводиться мовленнєвій взаємодії. Це висуває особливі вимоги до професійної освіти майбутнього педагога – висококваліфікованої компетентної особистості, яка прагне продуктивної взаємодії, професійно-особистісного зростання, самовдосконалення та саморозвитку. Підвищення вимог до професійної підготовки фахівців, які працюють в інтегративній системі «людина – людина» та «людина – наука», послужило поштовхом до зміни пріоритетів освіти. Проблема формування мовної культури в цілому та мовної культури майбутнього фахівця, зокрема, постає особливо гостро. Мовна культура – один із ключових компонентів професіоналізму сучасного педагога, так як здійснення педагогічної діяльності потребує високого ступеня сформованості мовних знань, умінь та навичок [2]. Сформованість мовної культури дозволяє здійснювати процес передачі професійно значимої інформації, спрямовувати і коригувати діяльність (зокрема мовленнєву), ефективно виявляти інші особистісні та професійні якості, що забезпечує результативність професійної діяльності педагога. У зв'язку з цим досліджувана тема набуває особливого значення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Підвищенню рівня мовної культури присвячені наукові праці вітчизняних науковців Н.Бабич, С.Карамана, А.Капської, О. Коваль, Л. Мацько, М. Пентилюк та ін. У працях таких дослідників, як Ф. Бацевич, М. Жовтобрюх, І. Зязюн, А. Коваль, І. Матвійс, В. Русанівський та ін., висвітлено психологічні та педагогічні аспекти професійного мовлення педагогів. Умови та структура формування комунікативних умінь педагогів були предметом дослідження Т. Калюжної, Л. Савченко, Т. Чмут. Проблему взаєморозуміння та взаємодію педагогів та дітей вивчали В. Білоусова, О. Вознюк, Т. Говорун, С. Коваленко, І. Луценко та ін.

Метою статті є розкриття ефективності формування мовної культури як основи професійної етики майбутнього фахівця

Виклад основного матеріалу. Вимоги до результатів професійної діяльності зумовили важливість формування професійно-особистісних характеристик сучасного фахівця, здатного реалізувати свій духовний та творчий потенціал. Посилюється культуро творча роль освіти, яка тепер сприяє «безпечному і комфортному існуванню особистості в сучасному світі і постає як спосіб її саморозвитку» [3; 4]. Цілі та завдання сучасної освіти перекладаються на особистісну основу, внаслідок чого з'являється новий ідеал освіченої, культурної людини, що володіє комплексом необхідних професійних знань, умінь та навичок. Засобом та умовою досягнення цього ідеалу стають такі різновиди культури, як «мовна культура», «педагогічна культура», «професійна культура» та ін.

Визначаючи поняття «культура» як спосіб організації та розвитку людської діяльності, візьмемо до уваги наукові роботи, в яких культура функціонує як, - певний процес розвитку життєдіяльності людей, що проявляється у системі характерних соціальних норм, традицій і правил, прийнятих у суспільстві духовних і матеріальних цінностях, у відношенні людей до інших суб'єктів нашого суспільства та оточуючої їх дійсності [1].

В даний час спостерігається зростання інтересу до проблеми формування мовної культури майбутніх фахівців, що багато в чому обумовлено реалізацією в системі освіти культурологічного підходу, який, перш за все, необхідний для оптимальної побудови змісту освітнього процесу. Культура «визначає зміст та цінність освіти, її етичний ідеал та багато параметрів освітніх систем. Зміст освіти залежить від рівня культури, тому що культура суспільства дає певний імпульс вихованню [7]. Ключова функція освіти при цьому полягає у збереженні та передачі культурного досвіду, опановуючи яким людина стає повноправним суб'єктом суспільства.

Дослідники поняття «культура» [1; 2; 7], розглядаючи її як функціональне явище, виділяють загальну та професійну культури особистості. Відповідно до Т. Чмут, яка визначає загальну культуру як основну мету сучасної системи освіти. Загальна культура є щонайменше сукупністю здібностей, ціннісних уявлень і якостей людини, без яких неможливий повноцінний розвиток [8]. Професійна культура, виступаючи як більш вузька характеристика особистості, включає в себе спеціальні теоретичні знання і практичні вміння. Аналіз різних точок зору показав, що поняття «культура» характеризує рівень особистісного розвитку суб'єкта суспільства та рівень загального розвитку всього соціуму в цілому, досягнення різних галузей науки та їх ключові компетентності (педагогічна, мовна, соціальна тощо). Спираючись на важливість сформованості високого рівня мовної культури, доцільно розглядати процес її формування як представлено на рис. 1.

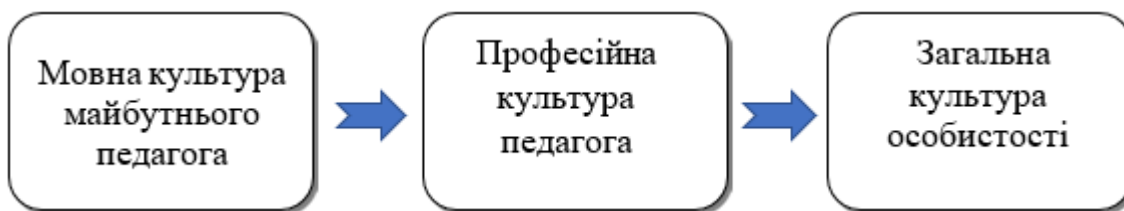

Рис. 1. Поетапний процес формування мовної культури майбутнього педагога у процесі навчання у закладі вищої освіти

Мовна культура педагога постає як один із ключових компонентів його професійної культури. Згідно з дослідженнями, присвяченими суті професійної культури [1; 6; 7], остання виступає як характеристика людини, що розвивається в професії, що дозволяє їй розкрити весь творчий потенціал і самореалізуватися. У цьому змістовно-сміслові характеристики професійної культури визначаються специфікою професійної діяльності. Хоча саме поняття «професійна культура» свідчить про взаємозв'язок між термінами «професіоналізм» і «культура», вони є рівнозначними, і саме цим викликана відсутність загального визначення сутності та змісту професійної культури.

Мовна культура розглядається нами як складовий компонент професійної культури педагога, що включає єдність мотиваційно-ціннісного, когнітивного, поведінкового та етичного компонентів. Структурно зміст компонентів мовної культури майбутнього педагога можна представити у вигляді наступних професійно значимих здібностей:

- мовні здібності та навички, які становлять основу педагогічного спілкування;
- знання системи та структури мови; поєднання мовного матеріалу та мовної діяльності;
- використання активних методів навчання, що забезпечують успішність засвоєння матеріалу, що викладається;
- дотримання мовного етикету та правил мовної поведінки;
- самооцінка власної мовної та педагогічної діяльності;
- складання плану вдосконалення рівня власної мовної культури [7].

Перелічені вимоги зумовлені тим, що майбутнього педагога спонукає до розвитку творчого мислення, вона організовує, веде і коригує навчальну діяльність, допомагає встановлювати ефективну взаємодію з учасниками навчального процесу. Мова педагога, передбачає вільне володіння навичками мовної взаємодії, здатність до передачі знань, що становлять зміст освіти, вільне володіння матеріалом професійно-педагогічного середовища з виходом за межі звичних зразків, мовних стереотипів та штампів. У цьому успішність професійної мовної діяльності потребує неухильного дотримання вимог мови. До них відносяться побудова змістовних та логічно вірно оформлених висловлювань, доречне використання мовних зворотів, лаконічність та чистота мови, вживання висловлювань у відповідності з темою та перебігом комунікації тощо.

Серед причин, що визначають необхідність удосконалення професійно-мовної культури, можна виділити низький рівень мовної культури оточуючих, відсутність мотивації до самоосвіти, невміння сформулювати висловлювання, небажання вчитися, мізерний словниковий запас тощо [2]. Оскільки вважається, що основу мовної культури становлять комунікативні вміння, розглянемо існуючі стратегії її формування. У сучасній системі освіти традиційно можна виділити такі стратегії:

- декларативна, сутність якої полягає у демонстрації викладачем рівня власної майстерності та необхідності вести навчальний процес лише відповідно до вимог викладача. Іншими словами, педагоги втручаються у ситуації та завдання, які здобувачі вищої освіти спроможні вирішити самостійно, тим самим знижуючи їх бажання виявляти ініціативу.

- стратегія невтручання у комунікативну ситуацію, що розгортається у процесі навчання. Звідси випливає обмеженість набору комунікативних знань та умінь здобувачів, використання мовних штампів, порушення послідовності спілкування [4].

Згадаємо, що сучасна система освіти спрямована на навчання та виховання творчої особистості, здатної до оцінки власної мовної поведінки та професійного самовдосконалення. Усталені стратегії спрямовані на вивчення нового матеріалу та його практичне закріплення в «штучних» ситуаціях, внаслідок чого той, хто навчається, не здатний встановити зв'язок між вивченим матеріалом і майбутніми професійними обов'язками [4].

Сутність мовної культури педагога проявляється у комплексному володінні всіма видами мовної діяльності, у правильності та точності викладу матеріалу, у змістовності та ясності висловлювань, у вмінні знаходити адекватні засоби для успішної мовної взаємодії, правильно планувати зміст акту спілкування і досягати поставленої мети.

Ми вважаємо, що успішному формуванню основних мовних навичок майбутніх педагогів сприяє особистісно-діяльнісна спрямованість освітнього процесу, головною умовою якої є «індивідуалізація та підвищення гнучкості освітнього процесу» [6], що досягається шляхом запровадження компетентнісного підходу в освіту, підтримки інтерактивних та інноваційних методів навчання. Охарактеризуємо особистісно-діялісну спрямованість освітнього процесу як таку організацію навчального процесу, при якій здобувачі стають активними учасниками освітнього процесу, у зв'язку з чим відбувається розвиток їх особистісних здібностей. Виходячи з цього, формування мовної культури майбутніх педагогів можливе лише при встановленні діалогових відносин, активному освоєнні комплексу навчальних дисциплін, а також зацікавленості здобувачів вищої освіти у набутті мовного досвіду.

Особистісно-діялісна спрямованість освітнього процесу передбачає спеціальне конструювання дидактичного матеріалу, що сприяє розвитку мовних навичок. Так, навчальний матеріал має бути спрямований на виявлення

особистісного досвіду здобувачів вищої освіти; сприяти встановленню діалогічної взаємодії між викладачем та здобувачами; сприяти розвитку індивідуальних мовних навичок майбутнього педагога шляхом забезпечення продуктивної комунікативної взаємодії у різних ситуаціях та оточенні; сприяти самореалізації здобувачав як ключового суб'єкта комунікативної ситуації тощо.

Виходячи зі сказаного уточнимо, що формування мовної культури можливе лише при впровадженні в освітнє середовище комунікативних ситуацій, що базуються на діалогічних взаєминах між викладачем та здобувачами. Однією з основних форм такого навчання є певна ситуативна діяльність, побудована таким чином, що під час вирішення ситуаційного завдання інтереси, навички та особистий досвід здобувачів вищої освіти виступають таким самим значущим компонентом навчання, що й навчальні знання та вміння.

Ситуаційні завдання дозволяють створити позитивну атмосферу в рамках навчального процесу, сприяють вибудові довірчих відносин між здобувачами вищої освіти, дозволяють створити умови для командної роботи, внаслідок якої відбувається обмін знаннями та досвідом, розвиток мотивації до вивчення нових матеріалів тощо [7]. Для цього від викладача потрібне не тільки знання свого предмета, але наявність певних навичок, що допомагають розвитку особистості здобувачів – співчуття, відкритості до діалогу та прийняття погляду, відмінного від власного; прийняття здобувачів як рівнозначних суб'єктів освітнього процесу тощо. До ситуаційних завдань, що становлять основу особистісно-діяльнісного навчання, традиційно відносяться «ситуації-проблеми» та «ситуації-вправи». Вибір ситуативного завдання залежить від типу заняття (лекції чи практичного заняття) та навчальної дисципліни.

На практичних заняттях найбільшого поширення набули «ситуації-вправи» (або кейси). При виконанні завдань здобувачам вищої освіти необхідно було проаналізувати подані комунікативні ситуації з метою знаходження найвигіднішого рішення. Будь-яке вирішення проблеми передбачає активне її обговорення, яке дозволило б майбутнім педагогам поринути у змодельовану комунікативну ситуацію. Застосування на заняттях ситуаційних завдань дозволяє враховувати особистісний досвід здобувачів та їхню професійну підготовку, аналізувати їх мислення та поведінку.

Завдання зазвичай містить інформацію, яку майбутні педагоги повинні проаналізувати, а пізніше на підставі зроблених висновків обґрунтувати власне рішення поставленого завдання. Зазвичай здобувачі проводять індивідуальний аналіз запропонованої ситуації, а потім об'єднуються в групи по дві чи три особи, сприяючи тим самим встановленню творчих взаємин, становленню самостійної особистості та подоланню комунікативних бар'єрів між здобувачами вищої освіти. Після дискусії, в якій беруть участь здобувачі

та викладач, робиться спроба ухвалення спільного рішення. Особливістю «ситуації-вправи» є дотримання чіткої ступінчастої структури, тому що обговорення проблеми будується відповідно до відповідей та поведінки здобувачів. У цьому варто зазначити, що у процесі вирішення поставлених завдань немає однієї свідомо правильної відповіді, тому що їхня мета полягає у виявленні показників, що свідчать про мовну взаємодію всіх учасників комунікації.

Наприклад: під час одного практичного заняття здобувачам вищої освіти було запропоновано взяти участь у проблемному практичному занятті на тему: «Правильний вибір». Метою цього завдання було вибудовування мовної ситуації в такий спосіб, щоб кожен, хто навчається (чи група здобувачів вищої освіти) склав логічний ланцюжок. Завдання ускладнюється тим, що за умови наведено коротку характеристику всіх персонажів, при цьому підкреслюються їх досягнення чи слабкі сторони. Таким чином, здобувачі вищої освіти переймаються симпатією до різних персонажів і можуть сприймати їх як просто знеосіблених людей, у результаті виникають конфліктні ситуації, так як ситуація, коли думки всіх учасників комунікації збігаються свідомо неможлива, тобто, у центрі комунікації знаходяться групи однодумців та противників передбачуваного рішення. Отже, поява таких ситуацій сприятливо впливає в розвитку мовних навичок здобувачів, тому що подібні ситуації припускають наявність безлічі точок зору і кожна має бути аргументована та підкріплена фактами. Виконання цього завдання передбачає участь всіх здобувачів як рівних суб'єктів мовної взаємодії. Вибудовуючи свою точку зору, майбутні педагогів аналізували ситуацію, що склалася-проблему, висловлювали свою точку зору, дотримуючись правил поведінки та мовного етикету і пропонували власні варіанти вирішення поставленої ситуації-проблеми.

Висновки. Професійна підготовка сучасного фахівця передбачає становлення професійної, компетентної, творчо та духовно розвиненої особистості. Вважається, що сучасний педагог має високий рівень професійно-мовленнєвої культури, здатний вступати та ефективно вирішувати завдання іншомовної комунікації тощо. В основу моделювання покладено певні теоретичні передумови, що відображають особливості формування мовної культури, яка, своєю чергою, є важливою складовою професіоналізму майбутнього педагога [1].

Таким чином, система вищої освіти потребує ініціативних педагогів, здатних до пошуку інноваційних способів викладання, проте соціокультурні перетворення, що відбуваються в суспільстві, і прогресивні реформи призводять до зміни функцій і завдань, поставлених перед освітою і педагогами. Отже, постає питання про внесення коректив до системи професійної підготовки, про додаткові вимоги до якості освіти, про інноваційні принципи та методи навчання. Тому застосування лише двох парадигм у процесі

формування мовної культури недостатньо, тому що загалом навчальна взаємодія концентрується на відносинах «навчальний – який навчається» і практично позбавлений всіх навчальних елементів, які необхідні для повноцінного та всебічного навчання, виховання та розвитку особистості.

Наслідком цього є професійне становлення педагогів, які не володіють ключовими компетенціями у межах сучасних вимог. Необхідність подальшого вивчення проблеми формування професійно-мовленнєвої культури, потреба у педагогічному обґрунтуванні нових підходів та моделей професійної підготовки майбутніх педагогів потребують додаткових досліджень.

Література:

1. Бабич Н. Основи культури мовлення. Львів : Світ, 1990. 232 с.
2. Калюжна Т.Г. Культура педагогічного мовлення : методичні рекомендації. Київ, 2011. 51 с.
3. Столяренко Ол. В., Столяренко Ок. В., Московчук О.С. Формування у молодих людей соціокультурної компетентності у виховній парадигмі гуманістичного спрямування. Наукові інновації та передові технології. 2(30) 2024. с.1638. С. 1352–1365.
4. Педагогічна майстерність : підручник / І.А. Зязюн, Л.В. Карамущенко, І.Ф. Кривонос та ін.; за ред. І.А. Зязюна. 3-тє вид., допов. і перероб. Київ : СПД Богданова А. М., 2008. 376 с.
5. Савченко Л.Л. Культура мовлення вихователя як засіб професійної діяльності. URL: http://pedagogy-journal.kpu.zp.ua/archive/2019/65/part_1/65-1_2019.pdf
6. Столяренко О. В., Столяренко О.В., Московчук О. С. Соціальна компетентність і мовна освіта у підготовці майбутніх фахівців. Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми: збірник наукових праць. Вінниця: ТОВ «Друк плюс», 2023. Вип. 67.
7. Фіцула М.М. Педагогіка: Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних закладів освіти. К.: Видавничий центр «Академія», 2000. 215 с.
8. Чмут Т.К. Шляхи розвитку культури спілкування студентів вищих навчальних закладів : навч. посіб. Київ : Основа, 2002. 380 с.

References:

1. Babych N. (1990). Osnovy kultury movlennia. Lviv : Svit, 232 s. [in Ukrainian].
2. Kaliuzhna T.H. (2011). Kultura pedahohichnoho movlennia : metodychni rekomendatsii. Kyiv, 51 s. [in Ukrainian].
3. Moskovchuk O.S. (2024). Formuvannia u molodykh liudei sotsiokulturnoi kompetentnosti u vykhovnii paradyhmi humanistychnoho spriamuvannia. Naukovi innovatsii ta peredovi tekhnolohii. 2(30). s.1638. S. 1352–1365 [in Ukrainian].
4. Pedahohichna maisternist : pidruchnyk / I.A. Ziaziun, L.V. Karamushchenko, I.F. Kryvonos ta in.; za red. I.A. Ziaziuna. 3-tie vyd., dopov. i pererob. Kyiv : SPD Bohdanova A. M., 2008. 376 s. [in Ukrainian].
5. Savchenko L.L. Kultura movlennia vykhovatelja yak zasib profesiinoi diialnosti. URL: http://pedagogy-journal.kpu.zp.ua/archive/2019/65/part_1/65-1_2019.pdf [in Ukrainian].
6. Stoliarenko O. V., Stoliarenko O.V., Moskovchuk O. S. (2023). Sotsialna kompetentnist i movna osvita u pidhotovtsi maibutnikh fakhivtsiv. Suchasni informatsiini tekhnolohii ta innovatsiini metodyky navchannia u pidhotovtsi fakhivtsiv: metodolohiia, teoriia, dosvid, problemy: zbirnyk naukovykh prats. Vinnytsia: TOV «Druk plius», Vyp. 67 [in Ukrainian].
7. Fitsula M.M. (2000). Pedahohika: Navchalnyi posibnyk dlja studentiv vyshchykh pedahohichnykh zakladiv osvity. K.: Vydavnychiy tsentr «Akademiiia», 215 s. [in Ukrainian].
8. Chmut T.K. (2002). Shliakhy rozvytku kultury spilkuvannia studentiv vyshchykh navchalnykh zakladiv : navch. posib. Kyiv : Osнова, 380 s. [in Ukrainian].